

Nøytralitetsinstruks Elvia

Nettselskapene blir regulert av Energidepartementet og Reguleringsmyndigheten for energi (RME). Gjennom nettreguleringen blir det satt spesifikke lovkrav til nøytral opptreden.

Elvia er pålagt å ha interne rutiner for nøytral opptreden. Dette dokumentet er Elvias Nøytralitetsinstruks, som alle ansatte skal være kjent med. Dette er en oppsummering av nøytralitetsregelverket.

Tittel: Nøytralitetsinstruks
Dokumenttype: Rapport

Dokumenteier: Lisbeth Vingås

Elvia
Tittel: Nøytralitetsinstruks
Dokumenttype: Rapport
Prosesstilhørighet: Rammevilkår

Gyldig fra: 04.03.2025
Revisjonsdato: 01.03.2026
Dokumenteier: Lisbeth Vingås
Godkjent av: Anne Sagstuen Nysæther

INNHold

1 Innledning.....	2
2 Første hovedkrav: Å gi særlige fordeler er ikke tillatt.....	2
3 Andre hovedkrav: Krysssubsidiert er ikke tillatt.....	4
4 Krav om selskapsmessig skille.....	4
5 Krav om funksjonelt skille	4
6 Instruksjonsforbudet – en del av kravet rundt funksjonelt skille	5
7 Anskaffelser fra nettselskapet.....	5
8 Krav til skriftlige avtaler og markedsvilkår	6
9 Overskuddskapasitet er ikke tillatt i nettvirksomheten	6
10 Krav om separat og unik merkevare for Elvia	6
11 Konsekvens av å bryte regelverket for nøytralitet	7
12 Oversikt over lov- og forskriftsparagrafer i regelverket for nøytralitet.....	7
13 Versjonshistorikk	9

1 Innledning

Gjennom områdekonsesjon har nettselskapene monopol på overføring av strøm innenfor sitt geografiske område. For å unngå at nettselskapene utnytter sin monopol-situasjon ved å ta høy nettleie eller ha dårlig kvalitet på sin leveranse, blir vi regulert av Energidepartementet og Reguleringsmyndigheten for energi (RME). Gjennom nettreguleringen blir det satt spesifikke lovkrav til nøytral opptreden.

Overordnet kan vi si det er to hovedkrav til nøytral opptreden:

1. **Å gi særlige fordeler er ikke tillatt:** De som jobber i eller for Elvia, tillates ikke å gi konserninterne virksomheter informasjon og/eller data, eller på andre måter særlige fordeler, som andre relevante aktører ikke får.
2. **Krysssubsidiering er ikke tillatt:** Nettvirksomheten skal ikke belastes med kostnader som gjelder andre virksomheter i konsernet.

Kravene til nøytral opptreden handler overordnet om at Elvia ikke skal gi fordeler til enkelte aktører framfor andre. Regelverket er spesielt fokusert på at nettselskapet ikke skal gi særlige fordeler eller konkurransefortrinn til eget konsern og/eller konserninterne virksomheter. Årsaken til at regelverket fokuserer mest på det siste er sannsynligvis at dette kan være litt vanskeligere å overholde i praksis, og dermed trengs mer regulering på dette.

Krav til likebehandling i konsern gjelder spesielt for det loven omtaler som "integreerte foretak", som er Eidsiva Energi og de selskap som Eidsiva Energi eier med mer enn 50%. Det innebærer i praksis at mange av nøytralitetskravene vil være spesielt rettet mot nøytralitet mellom Elvia og disse selskapene. Elvia eies av Eidsiva Energi, som er morselskapet i Eidsiva-konsernet. I konsernet er det ulike forretningsvirksomheter. De virksomhetene som Eidsiva Energi har direkte kontroll over, og som dermed omfattes av nøytralitetsregelverket, er vist i listen under:

- Elvia AS
- Eidsiva Bioenergi AS
- Eidsiva Bredbånd AS
- Eidsiva Fiberinvest AS
- Eidsiva Vekst AS
- Elsikkerhet Norge AS
- Heggvin Utvikling AS
- Vardal Utvikling AS

Regelverket for nøytral opptreden har flere krav som i utgangspunktet må ses på som virkemidler fra myndighetenes side for å sikre eller bidra til, at nettselskapet overholder de overordna målene med reguleringen og hovedkravene til nøytral opptreden. Det er to hovedkrav i nøytralitetsregelverket: 1) Å gi særlige fordeler er ikke tillatt og 2) Krysssubsidiering er ikke tillatt.

2 Første hovedkrav: Å gi særlige fordeler er ikke tillatt

Nøytral opptreden er regulert i energiloven, NEM-forskriften, Forskrift for omsetningskonsesjonærer (Tarifforskriften) og Forskrift om kraftomsetning og netjtjenester (MAF). Første hovedkrav handler om at de

som jobber i eller for Elvia, tillates ikke å gi enkelt-aktører særlige fordeler. Kravet rundt særlige fordeler er blant annet formulert i NEM-forskriften § 4-14:

«Et nettselskap innenfor et integrert foretak skal ikke ta beslutninger eller utføre handlinger som kan gi en særlig fordel til andre foretak innenfor gruppen, herunder gi tilgang til informasjon som andre aktører ikke har, og som kan utnyttes i markedet.»

Som regulert nettselskap er Elvia underlagt krav om nøytral opptreden i alt vi foretar oss. Nedenfor gis noen eksempler på hva nettvirksomheten må passe på. Listen er ikke uttømmende:

- **Strømleverandører:** Elvia skal ikke gi fordeler og/eller informasjon til en enkelt strømleverandør. Alle strømleverandører skal behandles likt. Vi tillates ikke å anbefale en spesiell strømleverandør til kunden. Spør en kunde om anbefaling om strømleverandører, så henviser vi kunden til en nøytral oversikt over tilgjengelige strømleverandører i vårt nettområde på strompris.no eller lignende.
- **Forbrukere/kunder:** Elvia skal ikke gi fordeler til enkeltkunder. Alle kunder skal behandles likt og få samme informasjon samtidig, like betingelser for tilknytning, nettleie, anleggsbidrag o.l. Eventuelle konserninterne kunder skal ikke få andre betingelser, fordeler eller informasjon som andre eksterne ikke får.
- **Produsenter:** Alle produsenter skal behandles likt, få lik informasjon, vilkår og betingelser o.l. Dersom Elvia f.eks. mottar produksjonsplaner fra én produsent, vil dette være informasjon det er forbudt å dele med andre produsenter da dette vil kunne gi dem konkurransefortrinn.
- **Leverandører:** Alle leverandører, uavhengig av om det er entreprenører, leverandører av utstyr, leverandører av fleksibilitet, styringssystem, solceller etc. skal likebehandles. Vi tillates ikke å gi særlige fordeler til enkelt-aktører. Eventuelle konsern-interne leverandører skal ikke behandles annerledes enn eksterne leverandører.
- **Data-delning:** Deling av data er omtalt i mange regelverk som blant annet personopplysningsloven og lovgivning rundt sikkerhet. Med hensyn til regelverket for nøytral opptreden handler kravene først og fremst om at data (og innsyn) ikke kan deles på en slik måte at den gir enkelt-aktører særlige fordeler (konkurransefortrinn). Som en generell regel; deler vi data/informasjon med én aktør, må denne kunne deles på samme måte, med alle andre relevante eksterne aktører. Konserninterne virksomheter skal ikke ha en annen tilgang til slik data og/eller informasjon enn andre relevante eksterne aktører.

Tilganger og informasjon som er nødvendig for utførelse av jobben, tillates innenfor regelverket:

Regelverket åpner for at Elvia kan kjøpe, det loven omtaler som «administrative fellestjenester», av morselskapet Eidsiva Energi. I dag kjøper Elvia ulike tjenester av morselskapet innenfor f.eks. lønn, finans, regnskap, HR, kommunikasjon m.m. De i morselskapet som jobber med å levere slike tjenester for Elvia må nødvendigvis ha enkelte tilganger til system/data/informasjon i Elvia for å gjøre den jobben. Tilganger og informasjon som er nødvendig for utførelse av jobben som gjøres for Elvia tillates innenfor regelverket, men de som her jobber med å levere tjenester for Elvia er underlagt de samme krav til nøytral opptreden som den enkelte ansatte i Elvia er. Det betyr i praksis at all informasjon de får innsyn gjennom den tjenesten de leverer til Elvia er taushetsbelagt og ikke skal deles med øvrige i Eidsiva Energi der dette kan bidra til å gi konserninterne virksomheter særlige fordeler.

3 Andre hovedkrav: Krysssubsidiering er ikke tillatt

Kravene rundt krysssubsidiering har som mål å sørge for at nettvirksomheten ikke dekker kostnader som gjelder andre virksomheter i konsernet. Bakgrunnen er for å sikre at nettleien som kundene betaler kun dekker relevante (nødvendige) kostnader ved strømmettet.

Forbudet mot krysssubsidiering reguleres først og fremst i Forskrift for omsetningskonsesjonærer § 1-5 som sier:

«Nettselskapet skal ikke belaste nettvirksomheten med kostnader som er knyttet til konkurranseutsatt virksomhet. Flytting av inntekter som knytter seg til nettvirksomheten over på konkurranseutsatte virksomhetsområder er ikke tillatt.»

Nedenfor gis noen eksempler på krysssubsidiering. Listen er ikke uttømmende:

Ikke tillatt med overskuddskapasitet: Nettleien skal kun dekke kostnader som er nødvendig for å drive nettvirksomheten. Dersom Elvia hadde flere ansatte enn vi trengte og/eller flere eiendeler (f.eks. ekstra kontorbygg) enn vi trengte, ville vi hatt høyere kostnader enn nødvendig for nettvirksomheten. Et eksempel er at denne ekstra kapasiteten ble leid ut billig til andre virksomheter i Eidsiva-konsernet. Dette ville vært å strid med regelverket for nøytral opptreden fordi nettkundene gjennom nettleien dekker kostnader som ikke var nødvendig for nettvirksomheten og fordi konsernets virksomheter ville mottatt særlige fordeler.

Prising av administrative fellestjenester: Alle kjøp som Elvia innenfor lovverket kan gjøre fra morselskapet Eidsiva Energi skal prises nøytralt. Det vil i praksis si at det ikke tillates å belaste Elvia en høyere pris for tjenesten/leveransen enn hva man belaster andre forretningsvirksomheter i konsernet, med den hensikt å belaste monopolvirksomheten med kostnader som tilhører konsernet. Prisen Elvia betaler må også stå i forhold til den leveransen som faktisk blir levert. Hvis Elvia betaler for mer enn hva som blir levert, vil dette anses som krysssubsidiering.

4 Krav om selskapsmessig skille

For å legge til rette for at nettselskapene opptrer nøytralt, stilles det krav om selskapsmessig skille for alle nettselskap. Selskapsmessig skille innebærer at Elvia må være et eget juridisk selskap skilt fra annen virksomhet i konsernet. Elvia som nettselskap skal ikke drive med eller ha kostnader som ikke er nødvendig for å drive nettvirksomheten.

- **Separat selskap:** Kravet om selskapsmessig skille innebærer at Elvia har egen leder, styre, regnskap og resultat. Dette gjør det enklere å sikre at nettleien til kundene kun dekker kostnader fra nettvirksomheten.
- **Ikke eie annen virksomhet:** Nettselskap kan ikke selv eie annen forretningsvirksomhet og/eller eies av virksomhet som driver produksjon, strømsalg eller fjernvarme.

5 Krav om funksjonelt skille

Krav om funksjonelt skille for nettselskap med mer enn 100 000 kunder er et virkemiddel for å unngå at nettselskapet tar beslutninger eller utfører handlinger som kan gi fordeler til konserninterne virksomheter.

Kravet om funksjonelt skille innebærer forbud mot at personer som sitter i ledelsen (inkl. styret) i Elvia samtidig sitter i ledelsen/styre i de andre virksomhetene i Eidsiva-konsernet.

Med «ledelsen» menes alle personer som har en lederstilling i Elvia på alle nivå, samt også personer som rent formelt ikke har en ledertittel, men som i kraft av sin stilling likevel har beslutningsmyndighet.

Dette innebærer i praksis blant annet:

- **Ledelsen:** Er du leder i Elvia (inkl. styret) kan du ikke samtidig være leder i noen av de andre forretningsvirksomhetene i Eidsiva konsernet
- **Unntak:** Ledere i morselskapet til Eidsiva Energi kan sitte i styret/ledelsen i Elvia forutsatt at morselskapet ikke driver forretningsvirksomhet (kun eierstyring og administrative fellestjenester) og at den aktuelle personen ikke samtidig sitter i ledelsen i noen av de andre forretningsvirksomhetene i Eidsiva-konsernet.

6 Instruksjonsforbudet – en del av kravet rundt funksjonelt skille

Krav om funksjonelt skille innebærer et forbud mot at morselskap/kontrollerende eier instruerer nettselskapet i den daglige driften eller om avgjørelser om utbygging eller oppgradering av nettet. Instruksjonsforbudet skal ikke være til hinder for at morselskapet har adgang til å drive overordnet eierstyring av nettselskapet blant annet gjennom:

- Fastsette og ha kontroll med økonomiske rammer (herunder gjeldsgrad, oppkjøp o.l.)
- Fastsette strategiske rammer for virksomhetene i konsernet
- Styring gjennom retten til å oppnevne og skifte ut styremedlemmer

7 Anskaffelser fra nettselskapet

Lovverket sier at alle anskaffelser fra nettselskapet skal som utgangspunkt konkurranseutsettes i markedet for å sikre lavest pris. Dette er et krav som blant annet skal forhindre at nettselskapet kjøper tjenester internt i konsernet, som kunne vært anskaffet billigere i markedet. Dette ville gitt høyere nettleie enn nødvendig for nettkundene, anses som kryssubsidiering, og være forbudt.

Reguleringen gir i enkelte tilfeller unntak fra hovedregelen om at alle anskaffelser må konkurranseutsettes.

Unntak fra hovedregelen om konkurranseutsetting er anskaffelser av:

- kontrakter med en anslått verdi **under 100.000** kroner ekskl. mva.
- **eiendomstjenester** (kontorbygg, resepsjon o.l.)
- **administrative fellestjenester** (lønn, finans o.l.)

Videre er det noen betingelser for hva som kan defineres som **administrative fellestjenester**:

- tjenester med en understøttende funksjon for kjernevirksomheten i datterselskapene
- tjenester som er lik på tvers av konsernets virksomheter og som leveres til alle relevante datterselskap

- «Deling av funksjonen/tjenesten» med andre virksomheter i konsernet må være av en slik art at den ikke svekker nettselskapets nøytralitet.

En organisering av administrativ felles-tjeneste må ikke gi konsernets konkurranseutsatte virksomhet "en særlig fordel", f.eks. informasjon som kunne gitt konkurransefortrinn.

Nettrelaterte tjenester som faller direkte inn under Elvias kjerneoppgaver, vil ikke defineres som administrative fellestjenester. NVE angir i sine forarbeider noen eksempler (som ikke er en uttømmendeliste) på nettrelaterte tjenester som ikke kan anskaffes direkte uten konkurranse: kraftkommunikasjonstjenester, driftssentral, drift og vedlikehold av kunde- og informasjonssystemer, kundesentertjenester, avregnings-, tarifferings og fakturerings tjenester og systemer, drift, vedlikehold, planlegging og bygging av nettanlegg, beredskap, mv., eller anskaffelser av slike.

8 Krav til skriftlige avtaler og markedsvilkår

Kjøpes tjenester fra konsern, er det formelle krav til avtaler:

- **Betingelser:** Alle kjøp/salg mellom Elvia og konsern skal prises til markedsvilkår
- **Skriftlighet:** Alle kjøp/salg mellom Elvia og konsern må ha en skriftlig avtale og avtalen skal kunne fremlegges og oversendes ved tilsyn.
- **Rapporteringskrav:** Regelverket stiller krav til at nettselskapet årlig rapporter og begrunner til RME anskaffelser som ikke er konkurranseutsatt.

9 Overskuddskapasitet er ikke tillatt i nettvirksomheten

For å unngå at kundene våre gjennom nettleien dekker mer enn det som er nødvendig for å drive nett, tillates som hovedregel ikke overskuddskapasitet i nettvirksomheten, verken på folk eller eiendeler/eiendom. Det betyr i praksis at Elvia ikke skal ha ansatte eller eiendeler/eiendom som ikke er strengt nødvendig for å drive nettvirksomheten.

Unntak: Utleie av overskuddskapasitet er tillatt i særlige tilfeller:

- Dersom det finnes kapasitet som av ulike årsaker (f.eks. sesongarbeid) ikke benyttes i enkelte perioder, åpner regelverket for utleie, forutsatt at slik utleie ikke skaper utfordringer for nøytraliteten.
- Elvia kan da leie ut overskuddskapasitet for en begrenset periode, men vi har ikke lov til å planlegge, eller ansatte folk og anskaffe eiendeler, med den hensikt å skaffe overskuddskapasitet.
- Det er krav til at eventuell utleie skal dokumenteres i skriftlige avtaler og prises til markedsvilkår.

10 Krav om separat og unik merkevare for Elvia

Det stilles krav om at nettvirksomheten i sitt navn og sin merkevare skiller seg tydelig fra konsernets virksomheters merkevare. Kravet om unik merkevare for nettselskapet skal forhindre at nettvirksomheten belastes kostnader som gjelder profilering og markedsføring av konkurranseutsatte virksomheter i konsernet. Noen eksempler (ingen uttømmende liste) på hva kravet innebærer i praksis:

- Elvia kan ikke dele navn, merkevare og logo med Eidsiva sine øvrige virksomheter

- Elvia må ha egen nettside og må skille seg klart fra konsernets virksomheter på alle andre måter i ekstern kommunikasjon
- Er vi i kontakt med nettkunder eller andre eksterne, skal det gå klart fram at vi representerer Elvia og ikke Eidsiva Energi eller andre deler av konsernet
- Det samme kravet gjelder ikke bare for de som formelt er ansatt i Elvia, men for alle som jobber for Elvia (konserninterne eller eksterne leverandører).

11 Konsekvens av å bryte regelverket for nøytralitet

Reguleringsmyndighetene fører tilsyn med alle nettselskap og oppdages det avvik har de hjemmel til å ilegge bøter. Størrelsen vil variere avhengig av størrelsen på selskapet og alvorlighetsgraden av overtredelsen. Utover økonomiske sanksjoner er det også uheldige konsekvenser for Elvia om vil blir tatt for å overtre dette regelverket:

- omdømme, både ovenfor kunder og myndigheter
- risiko for innstramning i regelverket øker ved overtredelse
- negative medieomtaler, fordi alle tilsyn og vedtak om bøter er offentlig tilgjengelige

Nøytralitetsansvarlig i Elvia:

Lovverket stiller krav til utnevning av en uavhengig nøytralitetsansvarlig som har ansvar for opplæring samt årlig nøytralitetsrapport. Nøytralitetsansvarlig i Elvia er Lisbeth Vingås/Rammevilkår.

Ansaret for at Elvia ikke bryter regelverket for nøytralitet ligger hos hver enkelt ansatt. Ledelsen har det endelige overordna ansvaret for at beslutninger om organisering og drift i Elvia er i tråd med regelverket for nøytralitet.

Loven sier at morselskap eller kontrollerende eier i integrert foretak, ikke skal forsøke å oppnå en særlig fordel fra det integrerte nettselskapet. Eidsiva Energi som eier av Elvia er dermed eget pliktsubjekt som kan bli ilagt bot dersom de er ansvarlig for en overtredelse.

Dersom du oppdager avvik eller mistenker at vi i Elvia gjør noe som ikke er i tråd med regelverket for nøytralitet, meldt fra til nøytralitetsansvarlig.

12 Oversikt over lov- og forskriftsparagrafer i regelverket for nøytralitet

Lov/forskriftsparagraf	Innhold
Energiloven § 1-3	Definisjon av integrert foretak
Energiloven § 4-6	Krav om selskapsmessig skille
Energiloven § 4-7	Krav om funksjonelt skille
Energilovforskriften § 3-6	Tilgang til personell
NEM-forskriften § 4-4	Intern organisering og regnskap

NEM-forskriften § 4-14	Nøytral opptreden
NEM-forskriften § 4-15	Samarbeid om felles driftssentral
NEM-forskriften § 4-16	Salg av egen kapasitet
NEM-forskriften § 4-17	Personer i ledelsen i et nettselskap
NEM-forskriften § 4-18	Markedsføring og kommunikasjon
Forskrift for omsetningskonsesjonærer (Tarifforskriften) § 1-5	Krysssubsidiering
Forskrift for omsetningskonsesjonærer (Tarifforskriften) § 3-1	Virksomhetsområder
Forskrift om kraftomsetning og nettlestener (MAF) § 7-3	Felles fakturering av nettlestener og elektrisk energi
Forskrift om kraftomsetning og nettlestener (MAF) § 8-1	Nettselskapets nøytralitet og informasjonsplikt
Forskrift om kraftomsetning og nettlestener (MAF) § 8-1a	Interne rutiner for nøytral opptreden
Forskrift om kraftomsetning og nettlestener (MAF) § 8-1b	Nøytralitetsrapport

13 Versjonshistorikk

Dato	Forfatter	Kommentar til endringer
01.04.2021	Lisbeth Vingås	Opprettelse av Nøytralitetsinstruks Elvia
20.09.2024	Lisbeth Vingås	Revisjon av Nøytralitetsinstruks Elvia. Fjernet Del 2 Særskilte instruks.
04.03.2025	Lisbeth Vingås	Revidert for endringer forskriftsparagrafer ifm. endring i Forskrift for omsetningskonsesjonærer fra 01.02.2025.